

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1674

XVII. [i.e. XV.] Ad Lætam. Propositum mihi est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37862

XVII. Hieronymus Leta, qua Toxozij conjux, & Paula puella mater erat campia, ut filiam ab initio Christo & virginitati consecraverit. Hac docetur filiam inde ab incunabulis instituere ad Christianam pietatem.

Propositum mihi est, sanctæ Marcellæ & tuis precibus invitatum, ad matrem, id est, ad te sermonem dirigere, & docere, quomodo institueres Paulam nostram debeas, quæ prius Christo consecrata est, quam genita: quam ante vovisti, quam utero concepisti. Igitur quæ de repromissionem nata est, dignam habeat ortu suo institutionem parentum. Samuel nutritur in templo Joannes in solitudine præparatur. Ille sacro crine venerabilis est, vinum & siceram non bibit, adhuc parvulus cum Domino sermocinatur: hic fugit urbes, zonâ pelliceâ cingitur, locustis alitur, & melle sylvestri: & in typum penitentia prædicta tortuosissimi animalis vestitur exuvijs. Si c erudienda est anima, quæ futura est templum Dei: nihil aliud discat audire, nihil loqui, nisi quod ad timorem Dei pertinet. Turpia verba non intel- ligat, cantica mundi ignoret. Adhuc tenera lingua Psalmis dulcibus imbuatur. Procul sit ætas lasciva puerorum: ipsæ puellæ & pedisequæ à secularibus consortijs arceantur, ne quod malè didicerint, pejus doceant. Fiant ei literæ vel buxæ vel eburnæ, & suis nominibus appellentur. Ludent in eis, ut & lusus ipse eruditio sit. Et non solum ordinem teneat literarum, ut memoria nominum

Samuelis
& Joannes
us can-
catio.

1 Reg 30
Luc. 1.
Matth. 30

id
primò dis-
secundum

Quomo-
do ad li-
teras an-
manda
juvencus.

ia

in canticum transeat : sed & ipse inter se creb-
 ordo turbetur, & medijs ultima, primis media
 sceantur : ut eas non sono tantum, sed & visu no-
 verit. Syllabas jungat ad præmium; & quibus
 ætas deliniti potest, munusculis invitetur. *Hæc*
 & in discendo socias, quibus invideat, quarum
 laudibus mordeatur. Non objurganda est si ra-
 dior sit : sed laudibus excitandum est ingenium
 ut & vicisse gaudeat, & victa doleat. Cavendum
 in primis, ne oderit studia : ne amaritudo eorum
 præcepta in infantia, ultra rudes annos transeat.
 Ipsa nomina, per quæ consuevit paulatim verba
 contexere, non sint fortuita, sed certa & coacer-
 vata de industria, Prophetarum videlicet atque
 Apostolorum. Magister probæ ætatis & viræ
 que eruditionis est eligendus : nec puto erubescit
 vir doctus id facere in propinqua vel nobili vir-
 gine, quod Aristoteles fecit in Philippi filio, ut ipse
 librariorum utilitate in ista traderet literarum.
 Non sunt contemnenda quasi parva, sine quibus
 magna constare non possunt. Ipse elementorum
 sonus & prima institutio præceptorum, aliter de
 erudito, aliter de rustico ore profertur. Unde &
 tibi est providendum, ne ineptis blanditijs scemi-
 narum, dimidiata dicere verba sibi consuescat, &
 in auro atque purpura ludere : quorum alterum
 linguæ, alterum moribus officit : ne discat in tene-
 ro, quod er postea dediscendum est. Grachorum
 eloquentiæ multum ab infantia sermo matris
 contulisse scribitur. Hortensij oratio inter pater-
 nos sinus coaluit. **DIFFICULTER** eraditur
 quod rudes animi perbiberunt. Lanarum con-
 chyliis quis in pristinum candorem revocet? Re-
 cen-

*Magister
 eligendus.*

*Ne discat
 infantes,
 quod de-
 discen-
 sibus sit.*

cens testa diu & saporem retinet, & odorem, quo *Horat.*
 primum imbuta est Græca narrat historia, Ale-
 xandrum potentissimum Regem, orbisque domi- *Alexan-*
 torem, & in moribus, & in incessu, Leonidis pæ- *der.*
 dagogi sui non potuisse carere vitijs, quibus ad-
 huc parvulus fuit infectus. PROCLIVIS est e-
 nim malorum æmulatio: & quorum virtutes af- *Nutritio.*
 sequi nequeas, citò imitaris vitia. Nutrix ipsa
 non sit temulenta, non lasciva, non garrula: ha-
 beat modestam gerulam, nutricium gravem. Sic
 omnibus amabilis, & universa propinquitas ro-
 sam ex se natam gaudeat. Ipse habitus & vesti- *Habitus.*
 tus doceat eam, cui promissa sit. Cave ne aures *Fugienda.*
 ejus perforas, ne cerusâ & purpuris confecta *mundi*
 Christo ora depingas, nec collum auro & mar- *ornamē-*
 garitis premas, nec caput gemmis oneres, nec *ta.*
 capillum irrufes. & ei aliquid de gehennæ igni-
 bus auspiceris. Habeat alias margaritas, quibus
 postea venditis, emptura est pretiosissimum mar- *Exempl.*
 garitum. Prætexata nobilissima quondam scæ- *de Præ-*
 mina, jubente viro Hymetio, qui patruus Eusto- *texata.*
 chij virginis fuit, habitum ejus cultumque muta-
 vit: & neglectum crinem mundano more pexuit,
 vincere cupiens & virginis propositum, & ma-
 tris propositum: & ecce tibi eadem nocte cer-
 nit in somnis venisse ad se Angelum terribili vo-
 ce minitantem pœnas, & hæc verba frangen-
 tem: Tu ne ausa es viri impetium præferre
 Christo? Tu caput virginis Dei tuis sacrilegis
 attridare manibus, quæ jam nunc arescent, ut
 sentias excruciatâ quid feceris: & finito mense
 quæto ad inferna duceris. Sin autem persevera-
 veris in scelere, & marito simul orbaberis, & filijs.
 Omnia

Omnia per ordinem expleta sunt, & seram mitem
 penitentiam, velox signavit interitus. Sic ubi
 1. Cor. 3. scitur Christus violatores templi sui, sic gemitus
 & pretiosissima ornamenta defendit. Et hoc re-
 li non quod insultare velim calamitatibus inie-
 cium: sed ut moneam, cum quanto metu & ca-
 1. Reg. 2. tione servare debeas, quod Deo spondisti. Ha-
 1. Tim. 3. c. 1 sacerdos offendit Deum ob vitia liberorum.
 Tit. 1. Episcopus fieri non potest, qui filios habuerit
 1. Tim. 2. xuriosos, non subditos. At e contrario de muliere
 scribitur, quod salva fiet per filiorum generatio-
 nem, si permanserit in fide & charitate, & sanctifi-
 catione cum pudicitia. Si perfecta aetas & sui po-
 ris imputatur parentibus, quanto magis laetitia
 & fragilis, quae juxta sententiam Domini ignorat
 dextram & sinistram, id est, boni & mali differen-
 tiam? Si sollicita provides, ne filia percussoria
 vipera, cur non eadem curam provideas, ne feriat
 Cur a pa- tur a mallo universa terra? ne bibat de aureo
 tentis in calice Babylonis? ne egrediatur cum Dina, & ve-
 aducan- lit videre filias regionis alienae? ne ludat pedibus
 da prole ne trahat tunicas? **VENENA** non dantur, nisi
 si. melle circumlita, & vitia non decipiunt, nisi sub
 specie umbraeque virtutum. Offerre nec ne fi-
 liam, potestatis tuae fuit (quanquam alia sit tua
 Lev. 22. conditio, quae prius eam vovisti, quam concipe-
 Malac. 1. res) ut autem oblatam non negligas, ad pericu-
 lum tuum pertinet. Qui claudam & mutilam, &
 quolibet sorde maculatam obtulerit hostiam la-
 crilegij reus est: quanto magis, qui partem cor-
 poris sui, & illibatae animae puritatem Regis am-
 plexibus parat, si negligens fuerit, punietur? Post-
 quam grandiuscula esse coeperit, in exemplum
 spon-
 boni
 zentib
 plo.
 & fre
 per
 Apoc
 Imite
 bicul
 rita e
 Emu
 filia
 ratis
 bicul
 tur i
 vide
 rent
 volu
 tine
 dam
 finis
 bibe
 ata
 ulq
 bal
 flor
 pi
 hoc
 riu
 Ali
 in r
 tur

sponsi sui crescere sapientiã, ætate apud Deum & homines, pergat ad templum veri patris cum parentibus suis, sed cum illis non egrediatur è templo. Quarant eam in itinere seculi inter turbas & frequentiam populorum, & nusquam alibi reperiant, nisi in adyto scripturarum, Prophetas & Apostolos de spiritualibus nuptijs sciscitantem. Imitetur Mariam, quam Gabriel solam in cubiculo suo reperit: & idedò forsitan timore perterrita est, quia virum, quem non solebat, aspexit. Emuletur eam, de qua dicitur: Omnis gloria ejus filie regis ab intus. Loquatur & ipsa electo, charitatis jaculo vulnerata. Introduxit me Rex in cubiculum suum. Nunquam exeat foras: non vescatur in publico, id est, in parentum convivio, ne videat cibos quos desideret. Et licet quidam putent majoris esse virtutis præsentem contemnere voluptatem: tamen ego arbitror securioris continentie esse, nescire quod quæras. Legi quondam in scholis puer: **ÆGR** reprehendas, quod finis consuescere. Discat jam nunc & vinum non bibere, in quo est luxuria. Ante annos robustæ ætatis periculosa est teneris & gravis abstinencia, usque ad id tempus, si necessitas postulaverit, & balneas adeat, & vino utatur modico propter stomachum, & carniæ edulio sustentetur, ne prius deficient pedes, quàm currere incipiant. Et hoc dico juxta indulgentiam, non juxta imperium, timens debilitatem, non docens luxuriam. Alioqui quod Judaica supersticio ex parte facit in rejectione quorundam animalium atque escarum, quod & Indorum Brachmani; & Ægyptio-

*puella
grande-
scenti.*

Luc. 2.

*Maria
exemplã*

Luc. 1.

Ps. 44.

Cant. 2.

Vitanda

mundi

contagia.

*Vini ab-
stinencia.*

rum

*Tertul-
lianus.*

rum Gymnosophista in polentæ & scorizæ & ps-
morum solo observant cibo, cur virgo Christi
non faciat in toto? Sitanti vitrum, quare non
majoris sit pretij margaritum? Quæ nata est
promissione, sic vivat, ut illi vixerunt, qui de re-
promissione generati sunt. Æqua gratia æquum
habeat & laborem. Surda sit ad organa Tibia, ly-
ra, cythara, cur facta sint, nesciat. Reddat tibi pen-
sum quotidie de scripturarum floribus carptum.
Disca Græcorum versuum numerum. Sequatur
statim & Latina eruditio: quæ si non ab initio co-
tinerem composuerit, in peregrinum sonum lin-
gua corrumpitur, & externis vitijs sermo pa-
trius sordidatur. Te habeat magistram, te rudis
miretur infantia. NIHIL in te & in parte suo
videat, quod si fecerit, peccet. Mementote vos
parentes virginis, magis eam exemplis doceri
posse, quàm voce. Cito flores pereunt: cito vio-
las, & lilium, & crocum pestilens aura corrumpit.
Nusquam absque te procedat in publicum, Basili-
cas martyrum & Ecclesias sine matre non ad-
eat. Nullus ei juvenis: nullus cincinnatus arti-
deat. Vigiliarum dies & solennes pernoctationes
sic virguncula nostra celebret, ut ne tranversum
quidem unguem à matre discedat. Nolo de an-
cillulis suis aliquam plus diligat, cujus crebro au-
ribus infurret. Quicquid uni loquitur, hoc om-
nes sciant. Placeat ei comes, non compta, acque
formosa atque lasciva, quæ liquido gutture car-
men dulce moduletur: sed gravis, pallens, sordi-
data subristis. Preponatur ei probæ fidei ac mo-
rum & pudicitiæ virgo veterana, quæ illam do-
ceat & assuescat exemplo ad orationes & psalmos

*Virgo ve-
terana
puella
magistra.*

nocte
TIA,
tricum
erit
inveni
tion
quod
sear &
gremi
ce duc
lera &
ta pare
ta cor
& lino
longiu
sum lo
statim
splice
ga & i
hebd
Exper
fuerit
res lli
fides a
cet co
jeuni
petes
in me
In C
dend
quis
lia

nocte confurgere, manè hymnos canere. TER-
 TIA, sexta, nonâ horâ stare in acie quasi bella-
 tricem Christi, accensâque lucernâ reddere sa-
 crificium vespertinum. Sic dies teanseat, sic nox
 inveniatur labori. ORATIONI lectio, le-
 ctioni succedat oratio. Breve videbitur tempus,
 quod tantis operum varietatibus occupatur. Di-
 scat & lanam facere, texere colum, ponere in
 gremio calathum, rotare fufum, stamina polli-
 ce ducere. Spernat bombycum telas, serum vel-
 lera & aurum in fila lentescens. Talia vestimen-
 ta paret, quibus pellatur frigus, non quibus vesti-
 ta corpora nudentur. Cibus ejus olusculum sit,
 & similia, raroque pisciculi. Et ne gula præcepta
 longius traham, de quibus in alio loco plenius
 sum locutus, sic comedat, ut semper efuriat: ut
 statim post cibum possit legere & psallere. Di-
 splicent mihi, in teneris maximè ætatibus, lon-
 ga & immoderata jejunia, in quibus junguntur
 hebdomades, oleum in cibo, ac poma vetantur.
 Experimento didici, asellum in via cum lassus
 fuerit, diverticula quærere. Faciant hoc cultor-
 es Iúdis & Cybeles, qui gulosâ abstinentiâ Pha-
 sidis aves, ac fumantes turtures vorant, ne scili-
 cet cerealia dona contaminent. Hoc in perpetuo
 jejunio sit præceptum, ut longo itineri vires per-
 petues superent: ne in prima mansione currentes,
 in medijs corruamus. Cæterum ut antè scripsi,
 IN QUADRAGESIMA continentis vela pan-
 denda sunt, & tota aurigæ retinacula e-
 quis laxanda properantibus. Quamquam a
 lia sit conditio secularium, alia virginum.

*Vestes.**Cibus.**Jejunia**immoderata.**Quadragesima**Jejuniis.*

¶

& monachorum. Secularis homo in quadragima ventris ingluviem decoquit, & in coclearum morem succo vicitans suo, futuris dapibus aegitina aqualiculum parat. Virgo & monachus in quadragesima suos admittat equos, ut sibi minuerint semper esse currendum. Finitus labor maior, infinitus moderatior est. Ibi enim respiramus, hic perpetuo incedimus. Si quando ad urbana pergis, domi filiam non relinquis: nescis sine te nec possit vivere: & cum sola fueris, peritimescat. Non habeat colloquia secularium, non malarum virginum contubernia. Non inter nuptijs servulorum, neque familiae pestilentibus miscatur. Mihi omnino in adulta virgine lavacra displicent, quæ seipsam debet erubescere, & nudam videre non posse. Si enim vigilijs & jejunijs macerat corpus suum, & in servitutem redigit: si flammam libidinis, & incensus ferventis ætatis extinguere cupit continentis frigore: si appetitis sordibus turbare festinat naturalem pulchritudinem; cur è contrario balnearum fomentis sopitos ignes suscitatur? Pro gemmis & serico divinos codices amet, in quibus non aurum & pellis Babylonicæ vermiculata pictura, sed ad fidem placeat emendata & erudita distinctio. Discat primò Psalterium, his se canticis avocet, & in proverbijis Salomonis erudiat, ad vitam. In Ecclesiaste consuecat, quæ mundi sunt calcare. Iob Virtutis & patientiæ exempla sectetur. Ad Evangelia transeat, nunquam ea postura de manibus: Apostolorum acta & epistolas totâ cordis imbibat voluntate. Cùmque pectoris sui cellularium

*Lavacra
improbatur.*

1 Cor. 9.

*Quæ
discenda pia
juvænti.*

larium his opibus locupletaverit, mandet memoria Prophetas, Pentateuchum, & Regum, & Paralipomenon libros, Esdra quoque & Heliae volumina. Ad ultimum sine periculo discat Canticum Canticorum; ne si in exordio legerit, sub carnalibus verbis spiritualium nuptiarum epithalamium non intelligens vulneretur. Caveat omnia apocrypha. Et si quando ea non ad dogmatum veritatem, sed ad signorum reverentiam legere voluerit, sciat non eorum esse, quorum titulis prænoscantur, multaque his admixta vitiosa, & grandis esse prudentiæ aurum in luto quærere. Cypriani opuscula semper in manu teneat. Athanasij epistolas, & Hilarij libros inoffenso decurrat pede. Illorum tractatibus, illorum delectetur ingenijs, in quorum libris pietas fidei non vacillet. Cæteros sic legat, ut magis judicet, quàm sequatur. Nutriatur in monasterio: sit inter virginum choros, jurare non discat, mentiri sacrilegium putet, nesciat seculum, vivat angelicè, sit in carne sine carne, omne hominum genus sui simile putet. Melius tibi est desiderare absentem, quàm pavere ad singula, quid loquatur, cum quo loquatur, cui annuat, quem libenter aspiciat. Trade

Apocrypha fugienda.

Qui Patres legendi.

In Bethleem cupis mitti puellam.

L

præ-

- Gen. 1.* præcederes filiam, & primam Dei sententiam secundam Evangelij lege mutares. Nec tu parvipenderes aliorum desideria liberorum, sed teipsum magis offerres Deo. Sed quia tempus est amplexandi, & tempus longe fieri à complexibus, &
- 1. Cor. 7.* uxor non habet potestatem corporis sui, & unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat in Domino: & qui sub iugo est, ita debet currere, ne in luto comitem derelinquat, totum redde in sobole, quod in te interim distulisti.
- Exemplū* Anna filium quem Deo voverat, postquam obtulit in tabernaculo, nunquam recepit: indecens *Anna* arbitrata, ut futurus Propheta in eius domo crederet, quæ adhuc alios filios habere cupiebat.
- 1. Reg. 1.* Denique postquam concepit & peperit, non est ausa ad templum accedere, & vacua apparere coram Domino, nisi prius redderet quod debebat, taliq; immolato sacrificio reversa domum, quinque liberos sibi genuit, quia primogenitum Deo pepererat. Miraris felicitatem sanctæ mulieris? Imitare fidem. Ipse, si Paulam miseris, & magistrum & nutritium spondeo. Gestabo humeris balbutientia senex verba formabo, multo gloriosior mundi philosopho, qui non Regem Macedonum Babylonio periturum veneno, sed ancillam & sponsam Christi erudiam regnis cœlestibus offerendam.